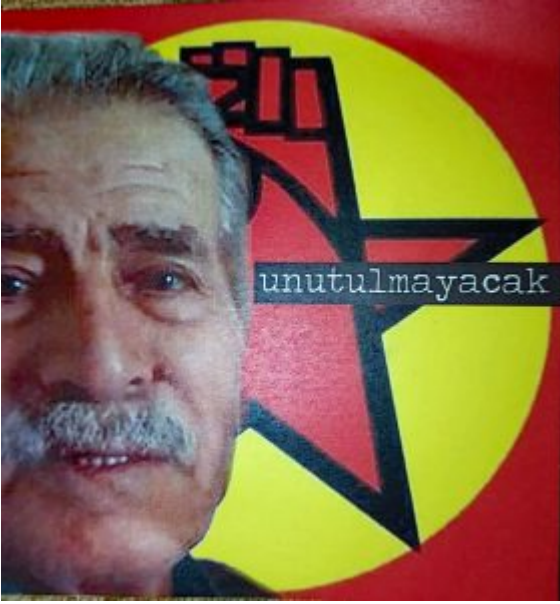

Sait Çetinoğlu: Devrim Maratonunun Alçakgönüllü Efsanevi Koşucusu: Zakir Koçak

Posted on 18/07/2018

Devrimci hareketin hafızasına, son yıllarda hareketin içindeki kişiler anıları ile önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu yayınlar hem solun, hem de mücadele tarihine ışık tutarken, günümüzü geçmişe bağlamakta ve bir ortak hafıza oluşturarak, içinde bulunduğumuz amnezi ortamından ve hastalığından kurtulmada önemli etmendirler.

Sosyalizm ve özgürlük mücadelesi tarihimizin uzun soluklu çınarı Doğan Özgüden'in öncü yayını *Vatansız Gazeteci* başlıklı anıları ile başlayan mücadele hafızamızın oluşturulma sürecini, mücadele içinden günümüze ulaşan bir çok devrimci de anıları ile omuzlamakta ve ortak mücadele hafızasını oluşturmada katkıda bulunmaktadır.

Ortak mücadele/direnış hafızası, geçmiş mücadelenin günümüzde değerlendirilmesi ve birikimimizin yarınlara ulaşmasında önemli etkenlerden biridir. Bugün THKO'dan Deniz, Yusuf, Hüseyin'i biliyoruz, THKP/C'den Mahir, belki Ulaş... Hüseyin Cevahir'i yeni nesil bilmemektedir. Acıdır ki yeni nesil bu iki hareketten başkasını da tanımamaktadır. Oysa sosyalizm mücadelesinde önemli katkılarda bulunmuş pratiklerde can vermiş, uzun yıllarını

cezaevinde geçirmiş ve geçirmekte olan binlerce yoldaşımız ve -bu irili ufaklı hareketler sönümlense de bu hareketin içinde yer alan kişilerden halen hayatının neredeyse tamamını cezaevinde geçiriyor olan - bir çok irili ufaklı sosyalizm iddialı hareketler bulunmaktadır.

Bütün bu hareketler geçmiş dönemin petek gözleri, bu hareketin içinde mücadele edenler de hareketin/direnışin işçi arıları idi. Günümüzde unutulmuş bu işçi arıların anıları, mücadele arkadaşları tarafından günümüze ulaştırmanın yanında, anıların geleceğe ışık tutan ateş böcekleri gibi olduğunu söylersek abartmış olmayız.

Bu amnezi, kerameti PKK'dan menkul günümüz "sosyalizm iddialı" sol hareketlerin, doğal olarak PKK hareketi halesinin çekim alanına kapılmasında, kendilerini varlık sebebi olarak bağladıkları PKK hareketinin *sahibinin sesine* dönüşmesinden kaynaklanmaktadır. Bu olumsuz etki ayrı bir inceleme konusudur. (Günümüzde Ermeni sorunu ve Ermeni Devrimciler için gevezelik derecesinde en çok laf eden bir "sosyalizm iddialı" parti, Bir PKK yöneticisinin Alman parlamentosunun 1915 soykırımında Almanya'nın sorumluluğunu kabul etmesinin ardından yaptığı açıklamanın tesiri altında olsa gerektir ki, bir kaç gün önce gerçekleştirilen son kongresinde, Ermeni Soykırımını üzerine tek kelime edememiştir.)

Bu yazımız, mücadele/direnış tarihimizin isimsiz kilometre taşlarından TİP Çankaya İlçe başkanı Zakir Koçak'ın *O Çocuklar O Yapraklar*[\[1\]](#) başlıklı anıları ile örülmüş saygı kitabı dolayısıyla geçmiş mücadelenin günümüz bağlantısı ile ortak hafızanın oluşturulmasındaki önemine odaklanmıştır.

Türkiye Sosyalist Hareketinin uzun soluklu sesi Zakir Koçak ile ilgili hazırlanan *saygı kitabı*, Devrimci hareketin THKO ve DHKP/C gibi iki önemli damarı ile kesişen tarihi içinde, devrime adanan bir ömrün hikayesi olmasının yanında, Zakir Koçak şahsında, Lenin'in, *Hazım zamanlarını boş gecelerini değil, Boydan boya ömrünü ver devrime!* şiarının yaşama geçirilmesinin kısa ve özlü hikayesidir.

Zakir Koçak, bu şiarı yaşamının düsturu olarak hayatı boyunca taşımış, devrim ve sosyalizm tarihimizin ender yoldaşlarımızdan ve ustalarımızdan biridir.

Devrim ve sosyalizm kavgasında her daim atan yüreği ile alçak gönüllüğün sembolü olan *Zakir Abi*, yol gösterici bir rehberdir. Bir çoğumuz kitle içinde çalışmayı ondan öğrendik. Yaşam ve düşüncenin kombinasyonunun onda cisimleştiğini gördük, örnek almaya çalıştık.

O yaşam ve düşünceyi aynılaştıran ender devrimci örneklerimizdendir.

Türkiye İşçi Partisinin İstanbul Örgütü için Eminönü İlçe ve Sarkis Çerkesyan ne ise TİP Ankara için Çankaya İlçe ve Zakir Koçak odur dersek, ne demek istediğimiz daha kolay anlaşılacaktır. O bulunduğu çevreden birçok devrimci çıkarmış, örgütlemiş bir öğretmendir.

O, bir devrimcinin özveri örneği, çelik iç disiplin karalılık, inat ve cesaret sembolüdür. Bu bakımdan gelecek kuşakların rehberi olduğunu söylememiz gerekir.

Saygı kitabı birkaç bakımdan önemlidir;

Zakir Koçak, hayat hikayesinde Sosyalizmin mikro tarihinin yanında coğrafyamızın ekonomik, siyasal tarihini de çarpıcı ve ayrıntılı olarak resmeder. Anılar, geçen yüzyılın tarihine, ekonomisine, toplumsal yapısına ve siyasal mücadelelerine ışık tutarken, çalışmanın bir başka vechesi devrimci hareketin yenilgisinin sebeplerini de açıkça ortaya sermesidir.

Kitap ayrıca Yaşar Kemal'in, *O iyi insanlar, o güzel atlara binip çekip gittiler. Demirin tuncuna, insanın piçine kaldık*'ı resmederek Ustayı doğrular. Zira *kalanları* gördükçe niye başarısızlığının anlaşılmasının yanında, iyi ki bu adamlar bu işi becerememiş ve bu adamların eline kalmamışız demekten kendinizi alamıyorsunuz.

Keremeti kendinden menkul “Devrimci Kadro”, devrimin sıra neferini anlamaktan uzak olmanın yanında, aynı zamanda bir kibir abidesinin somut timsalidirler de. Devrimin gür sesi ile ilgili kalem oynatmaya çalışan keremeti kendinden menkul kadro’nun sözleri ibret vericidir: *Rahmetli ağabeyimden aldığımız arabayı TİP sıralarından tanıdığımız şoföre teslim edince, rahat bir nefes almıştık. ‘Proleter Şoför’ her ne kadar beni tanımasa da Dede’nin selamını söyleyince hiç ikirciklenmemişti. İşini gücünü bırakıp hanımına, çocuklarına bir “Allahaismarladık” dedikten sonra, hiçbir soru sormadan düşmüştü yollara. Senin kim olduğunu bilmiyor ama aranan birisi olduğunu hissediyordu. Korku bir yana, yaptığı işlen gurur duyuyordu. THKO’lulara yardımcı olmak, bu yılların sosyalist şoförü için şerefli bir görevdi. Yol boyunca hep TİP Çankaya İlçesi’ndeki ortak anılarımızı konuşuyoruz. ‘Proleter Şoför’ümüz, sıradan bir yolcu taşıyormuşçasına rahat ve güvenli^[ii]. Proleter şoför’ün adını dahi veremeyen Keskin’in anlaşılması zor, aynı paragraf içinde kendi içinde çelişen sözlerine söyleyecek bir şey bulamayıp yargıyı okuyuculara bırakırken, şunu eklemeyen geçemedik; ben, yaşamımda Zakir Abinin gözlerinde korkuya hiç bir zaman rastlamadım. İsim vermemek bu kadro’da bir gelenek olsa gerek ki, bir diğer kadro Müftüoğlu da *Bitmeyen Yolculuk*’unda^[iii], devrim yolu maratonunun alçakgönüllü koşucusundan, o *proleter şoförden* söz eder ama ismini verme gereğini duymaz.*

Aslında kadroların sözleri aynı zamanda, kitleselliğin önüne kibirlerini koyarak özverili insanların nasıl teker teker tüketilerek yok edildiğinin de ifadesidir. Zira bir diğer özverili şoför abimiz İbrahim yoldaş büyük şehri terk ederek Ege’deki baba ocağına dönmek zorunda kalmıştır.

Saygı kitabında gerek sunuş gerekse yukarıda örneklerini verdiğimiz tanıklar tarafından kullanılan sorunlu dile nazire olarak metin,hareketin içinde barındırdığı bir çok can alıcı sorunu açığa çıkarmaktadır, örnek olsun:

Hareket içindekiler üç kategoriye ayrılmış; Pratik içindekiler (*hamallar*), kadro ve teorisyenler. Bugün *sahibinin* sesine dönüşen Türkiye devriminin keremeti kendinden

menkul *kadrolarınca*, sanki dünya devrimine ve dünya devrimci hareketine yol gösteren teorisyenler yetiştirilmiş, önder kadrolar oluşturulmuş ve bunlar günümüze ulaştırılmış gibi...

Buradan hareketle saygı kitabı, devrimci hareket sürecinin/tarihinin aynası olarak da okumak mümkün.

Zakir Koçak'ın yaşam öyküsünde unutulmaması gereken önemli bir dersin de altını çizmek zorundayız: Koçak ailesi Türkiye'de *devrimci aile*lerde ender görülen bir dayanışmayı örneklerken, devamlılığın mümkün olduğunu da gösterir. Fidan Anne başta olmak üzere, Koçak ailesi, büyüğü ve küçüğü ile devrimci hareketin içindedir.

Aile, gerek 12 Mart gerekse 12 Eylül'ün karanlığının zorlu koşullarında bir arada olma ve bir arada kalma iradesini gösterdiği gibi, devrimci hareketten kopmamış, devrimci tavırdan hiç uzaklaşmamıştır.

12 Eylül'ün karanlık koşullarında ailenin iki ferdi zindanlarda iken, dışarıda kalan iki ferdi Fidan Anne ve küçük oğul Gürcan örnek bir dayanışma ve devamlılık sergilemiştir. Bilindiği gibi tutsak ailesi olmak zordur. İçerideki gibi dışarıdaki da bir nevi işkenceden geçirilmektedir. Bu bakımdan Fidan Anne devrimci hareketin isimsiz kahramanlarından biridir. Fidan Anne'nin, cezaevindeki eşi yanında ve büyük oğul Can toplamda 105 yıl gibi bir ceza tehdidi altında tutsaktır. Bu şartlar içinde moralini bir an bile bozmamak ve şikayetçi olmamak kolay değildir.

Bir başka veçhe de yukarıda söylediğimiz gibi bir çok devrimcinin ailesinde görülen, ikinci kuşağın devrimci hareketten uzaklaşması yada yabancılaşması hastalığının Koçak Ailesine bulaşmamasıdır. Yabancılaşma, Koçak ailesi için söz konusu değildir. Zakir Koçak, diğerleri gibi şizoid tipler yetiştirmemiş, devrimci harekete iki sıkı devrimci armağan etmiştir.

12 Eylül karanlığının delinmesine karşı günümüzdeki kitlesel eylemliliklere katılamamak Zakir Koçak'ı üzen en önemli olaydır. O son kuşak ile omuz omuza karanlığa karşı duramamanın üzüntüsü içindedir: “Ben yıllardır hiçbir eylemi kaçırmam. Giderim, gücümün yettiği, sesimin çıktığı kadar katılırım. Ama geçtiğimiz yaz başındaki Gezi eylemlerine gidemedim. Yaş sekseni geçince dizde derman da kalmıyor. Aklım orda olsa da Gezi eylemlerine gidememek, çocukların, gençlerin yanında duramamak zoruma gitti arkadaş. Daha ne diyeyim”

Teşekkürler Zakir Abi...

[i] Cemalettin Canlı, O Çocuklar O Yapraklar Zakir Koçak Kitabı, Nota Bene, 2014.

[ii] Atilla Keskin, Acılara Yenilmeyen Gülümseyişler, Tekin Yayınları, İstanbul 2008.

[iii] *Bitmeyen Yolculuk - Oğuzhan Müftüoğlu kitabı Söyleşi: [Adnan Bostancıoğlu](#) ayrıntı yayınları, 2011*

Diğer Yazıları: <https://tarihvetoplumlar.com/sait-cetinoglu/>